

Franco State Pedagogical University of Drohobych, issue 43, vol. 1, pp. 211–219. [in Ukrainian].

4. Pylyp, T. Ya. (2015). Henezys poniattia «mizhkulturna kompetentnist» [The GENESIS of the Concept of "Intercultural Competency"]. Professional Education: Problems and Prospects. issue 8, pp. 42–47 Available at: URL : <http://surl.li/mrubh> [in Ukrainian]

5. Rezunova, O. S. (2012). Mizhkulturna kompetentnist yak neobkhdna skladova profesiinoi kompetentnosti suchasnoho fakhivtsia [Intercultural Competency as a Necessary Component of the Professional Competence of a Modern Specialist]. Scientific Review, Nr 1 (73) Available at: URL : <https://orcid.org/0000-0003-3315-0294> [in Ukrainian]

6. Shcherbakova, A. V. (2015). Formuvannia polikulturnoi kompetentnosti u studentiv-medykiv u navchalno-vykhovnomu protsesi vyshchoho medychnoho navchalnoho zakladu [Formation of Multicultural Competency in Medical Students in the Educational Process of a Higher Medical Educational Institution]. Thesis ... Candidate Ped. Sciences: 13.00.08, Luhansk. National University named after T. Shevchenko. Starobilsk. 357 p. [in Ukrainian]

7. Na Urok osvittii proekt [Methodical Recommendations "Formation of Competencies is the Key to Success"] Available at: URL : <http://surl.li/mrhmw> [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГАЛЬЧУН Наталія Петрівна – завідувачка навчально-методичного кабінету Комунального закладу вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради, аспірантка кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Наукові інтереси: педагогіка вищої школи, організація освітнього процесу в закладах вищої медичної освіти, викладання англійської мови за професійним спрямуванням для майбутніх медичних працівників, міжкультурна компетентність медичного працівника.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HALCHUN Nataliia Petrovna – Head of the Educational and Methodological Office of Municipal Institution of Higher Education "Volyn Medical Institute" of the Volyn Oblast Council, Post-Graduate Student of Social Work and Pedagogy of the Higher School Chair of Lesya.

Scientific interests: higher school pedagogy, organization of the educational process in institutions of higher medical education, teaching English for professional purposes for future medical specialists, intercultural competence of a medical specialist.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2023 р.

УДК 378,147.091.33-027.22:070(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-113-118

ДЕМЕШКО Інна Миколаївна –

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української філології та журналістики

Центральноукраїнського державного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2982-8675>

e-mail: demeshkoim@gmail.com

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

У статті розглянуто проблеми професійно-орієнтованого навчання української мови для студентів спеціальності 061 «Журналістика» в сучасному освітньому просторі. Сучасна концепція мовної освіти передбачає навчально-методичне забезпечення студентів, створення комплексу та системи завдань, відповідних професійно-орієнтованих заходів, проходження виробничої практики для підготовки конкурентоспроможного фахівця-журналіста і швидкої адаптації до професійної діяльності. На заняттях для студентів зазначеної спеціальності використовуються такі інтерактивні методи, як електронні навчальні видання, ситуативні проблемні завдання, мультимедійні лекції та практичні заняття, тренінги, майстер-класи, ігрове навчання, прес-конференції, круглі столи, кейс-методи. При підготовці висококваліфікованих фахівців спеціальності 061 «Журналістика» необхідно усвідомлено реалізовувати компетентнісний підхід, застосовуючи компетентнісну модель навчання, інтерактивних технологій, STEAM-методику, урахування особливостей інтегральних, загальних та професійних компетентностей. Упровадження STEAM-освіти формує навички командної роботи, критичного мислення, уміння застосовувати знання для розв'язання конкретних завдань. Використання STEAM-методику спрямовує до креативності, самостійності, відповідальності за прийняті рішення.

При оцінюванні реалізуються такі завдання: формування дослідницької пропозиції, написання репортажів, створення концептуальної карти, захист проекту, лінгвостилістичний аналіз тексту, переважно публіцистичного стилю. Організація та використання інтерактивного навчання спонукає до колективного, групового навчання в співпраці, моделюючи життєві або виробничі ситуації, використовуючи відповідні рольові ігри, пов'язані із журналістикою, що сприяє ефективно розв'язувати проблеми, створювати творчу атмосферу довіри, взаємодії, підтримки та співпраці.

Ключові слова: журналістика, інтерактивні технології, інтерактивне навчання, STEAM-освіта, STEAM-методика, контекстне навчання.

DEMESHKO Inna Mykolaivna –

PhD in Philology, Associate Professor at the Department

of Ukrainian Philology and Journalism,

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2982-8675>

e-mail: demeshkoim@gmail.com

THE APPLICATION OF INTERACTIVE LEARNING TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE JOURNALISTS

The article examines the problems of the professionally-oriented Ukrainian language teaching for the students of the specialty 061 «Journalism» in the modern educational space. The current concept of the language education provides for the scholarly and methodological support for the students, the creation of the complex system of the tasks, the appropriate professional-oriented activities, the practical training to prepare a competitive experienced journalist based on his faster adaptation to the professional activity.

The interactive methods such as the electronic educational publications, situational problem tasks, multimedia lectures and practical classes, trainings, master classes, game training, press conferences, round tables, case methods are used in the teaching process for the students of this specialty. When training highly qualified specialists in the field of journalism, it is necessary to consciously implement a competency-based approach, applying a competency-based model of learning, interactive technologies, STEAM-methodology, taking into account the peculiarities of the integral, general and professional competencies. The introduction of STEAM education forms the skills of the teamwork, critical thinking, and the ability to apply the knowledge to solve specific tasks. The use of STEAM-methodology leads to the creativity, independence, responsibility of the students to take the decisions.

During the evaluation, the following tasks are implemented: forming a research proposal, writing reports, creating a conceptual map, defending the project, linguistic and stylistic analysis of the text, mainly journalistic style. The organization and use of the interactive learning encourage the students to cooperate, simulating real situations and using the relevant role-playing games related to journalism. It contributes to effective problem solving, creating the inventive atmosphere of trust, interaction, support and cooperation.

Keywords: *journalism, interactive technologies, interactive learning, STEAM education, STEAM methodology, contextual learning.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасних умовах зростає роль ЗМІ в суспільстві, тому особливої уваги потребує підготовка висококваліфікованих, конкурентноспроможних фахівців спеціальності 061 «Журналістика». Сучасні технології спрямовані на формування відповідних компетентностей у студентів. Доцільність упровадження інтерактивних технологій зумовлена можливістю трансформації навчального процесу. У вищій школі досить активно використовують такі інтерактивні методи, як електронні навчальні видання, ситуативні проблемні завдання, мультимедійні лекції та практичні заняття, тренінги, майстер-класи, ігрове навчання, прес-конференції, круглі столи, кейс-методи. При цьому студенти активно взаємодіють між собою у пошуках і створенні нових знань, формуванні й розвитку нових умінь і навичок. Застосування інтерактивних технологій підвищує активність, зацікавленість, мотивацію студентів, сприяє усвідомленому засвоєнню теоретичного матеріалу, стимулює обмін думками, розвиває навички активного учасника діалогу, полілогу, стимулює самовдосконалення емоційної стійкості, емпатійності, гнучкості спілкування, рефлексивності, уміння ставити питання.

Сучасні стандарти в освітній галузі передбачають підготовку висококваліфікованих і конкурентноспроможних спеціалістів, здатних інтегрувати набуті теоретичні знання і практичні уміння в цілісну ієрархічну систему, володіти

інноваційними технологіями, інтегруватися в динамічне суспільство, критично мислити, володіти нормами сучасної української літературної мови, критично мислити, генерувати нові ідеї, приймати правильні рішення в нестандартних ситуаціях і нести за них відповідальність, моделювати навчальні та виховні ситуації, працювати в команді, розподіляти обов'язки. Розв'язанню цих завдань сприяє застосування інтерактивних та концепцій проєктних технологій навчання, урахування наукових парадигм і лінгвістичної прагматики (комунікативний, когнітивний, дискурсивний аспекти) в навчанні.

Аналіз вакансій для журналістів дає змогу звернути увагу на перелік найбільш затребуваних професій, при яких журналістські уміння й навички матимуть перевагу: контент-менеджер, журналіст, кореспондент, редактор, оглядач, автор теле- і радіопрограм, спеціаліст публічної, інформаційної політики та зв'язків зі ЗМІ, блогер. Ураховуючи, що сучасний світ усе більше оцифровується, віртуалізується, то з'являються запити фахівців із комунікативного супроводу, аналітиків, копірайтерів, стрімерів, редакторів стрічки новин, фактчекерів, журналістів-розслідувачів. В інформаційних потоках уміння чіткого і вчасного позиціонування необхідне для будь-якого бізнесу. Це висококваліфіковані фахівці, які працюють з інформацією, соціально відповідальні, патріотично зорієнтовані.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні та методичні аспекти, зокрема визначення сутності інтерактивних методів, класифікації, специфіка застосування найбільш поширених для розв'язання навчальних завдань, висвітлені в працях О. І. Пометун, Л. В. Пироженко [4], Н. С. Побірченко, Г. І. Коберник, О. А. Комар, Т. А. Торчинської [5], М. І. Скрипник [6], І. М. Дичківської [3] та ін., які обґрунтовують доцільність застосування інтерактивних методів для підвищення ефективності процесу навчання. «Сучасні світові стандарти в галузі освіти передбачають підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних інтегрувати знання й уміння в цілісну систему», застосування ІКТ в освітньому процесі [7], оволодіння новими технологіями [5, с. 5]. Науковці зазначають, що для досягнення балансу «між діловим і соціально-психологічним аспектами навчальної діяльності» необхідно створити атмосферу комфорту й безпеки. Оскільки сприятлива психологічна атмосфера сприяє адаптуватися до нової ситуації, що створюється застосуванням інтерактивних технологій [Там само, с. 25]. Процес технології навчання пов'язаний із проєктуванням, реалізацією змісту, мети навчання, що передбачені освітніми стандартами, навчальними програмами, планами, що забезпечують досягнення поставлених завдань, застосовуючи відповідні прийоми, методи, форми та засоби навчання.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання та аналіз різних комунікаційних ситуацій. Так, при викладанні курсу «Масова комунікація та інформація», крім теоретичних питань (класифікаційні ознаки, види, функції масової комунікації), терміносистеми доречно розглядати проблемні питання, які можуть виникнути, на основі конкретних комунікативних ситуацій. Зокрема, при обговоренні таких питань, як інформація в дискурсах і текстах: значення, смисл, актуалізація; аналіз контекстуальних та ситуативних чинників, які відіграють суттєву роль у сприйнятті та розумінні комунікації; експліцитна та імпліцитна інформація в комунікації; типологія перформативів; непрямий мовленнєвий акт; складові комунікації, пов'язані з риторикою мовлення і ситуацією спілкування; мовна особистість у комунікації; стиль мовлення; комунікативно-риторичні якості мовлення; типологія комунікативних девіацій; вплив національно-культурних чинників на процес спілкування; аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації; національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету; комунікативні табу; невербальні особливості міжкультурної комунікації.

Ураховуючи специфіку основних типів інтерактивних технологій: фронтальні, колективно-групового навчання, ситуативного

навчання та навчання в дискусії, викладач обирає найбільш ефективні інтерактивні методи, щоб активізувати роботу студентів. Безсумнівно, що найбільших результатів у роботі викладач досягає, використовуючи інтерактивне навчання, практику через дію, роботу з текстами, редагування газет (друкованих та інтернет-видань), журналів, буклетів, застосування знань, умінь і навичок на практиці, підготовка завдань до різних заходів. Викладач прагне допомогти студентові стати успішними й конкурентоспроможними фахівцями-професіоналами. Упровадження STEAM-освіти формує навички командної роботи, критичного мислення, уміння застосовувати знання для розв'язання конкретних завдань. Використання STEAM-методики спрямовує до креативності, самостійності, відповідальності за прийняті рішення.

Мета статті – установити та обґрунтувати ефективність застосування інтерактивних технологій та STEAM-методики при підготовці висококваліфікованих фахівців спеціальності 061 «Журналістика» на курсах «Українська мова в журналістській діяльності» (1-й курс), «Масова комунікація та інформація» (2-й курс), «Практична стилістика» (4-й курс).

Виклад основного матеріалу дослідження. Використання інтерактивних технологій та STEAM-методики активізує творчість, креативність, пізнавальну діяльність, розкриває потенціал кожного студента. Концептуальна основа контекстного навчання спрямована на комунікацію, творче й продуктивне мислення, використання інформації для обробки, аналізу, засвоєння дій та операцій для професійної діяльності. Організація та використання інтерактивного навчання спонукає до колективного, групового навчання в співпраці, моделюючи життєві або виробничі ситуації, використовуючи відповідні рольові ігри, пов'язані із журналістикою, що сприяє ефективно розв'язувати проблеми, створювати творчу атмосферу довіри, взаємодії, співпраці і досягнути триєдиної мети – навчальної, розвивальної, виховної.

Мета навчальної дисципліни «Українська мова в журналістській діяльності» – ознайомити студентів з теоретичними відомостями з розділів фонетики, орфоепії, орфографії, лексикології, фразеології, лексикографії, словотвору, морфології, синтаксису; сприяти формуванню в студентів навичок взірцевої вимови звуків та звукосполучень; виробити вміння і навички створювати журналістський текст з урахуванням мовних засобів увиразнення. Майбутні журналісти повинні засвоїти ключові поняття, уміти оперувати ними, проєктувати здобуті знання у сферу базових предметів та застосовувати їх у процесі професійного та духовного самовдосконалення. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент

повинен знати: основний теоретичний апарат фонетики, фонетики, орфоєпії, орфографії, лексикології, фразеології, лексикографії, словотвору, морфології, синтаксису; комунікативні ознаки культури мовлення; функціональні стилі та норми сучасної української літературної мови; уміти користуватися лексичним і фразеологічним фондом української мови; працювати зі словниками різних типів, будувати своє мовлення з дотриманням чинних правил словотворення, словозміни, усталених норм побудови словосполучень і речень.

Метою навчальної дисципліни «Масова комунікація та інформація» є формування базових знань з теорії та практики масової комунікації, що сприятиме розумінню теоретичних засад та історії розвитку масової комунікації майбутніми журналістами. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти засвоять основні принципи теорії масової комунікації, теорії масової інформації, комунікаційних технологій, розглянуть такі основні питання, як складові комунікативного процесу, функції комунікації в сучасному суспільстві, періоди в розвитку масової комунікації, види, функції масової комунікації, види, ознаки мас, фази існування маси, основні характеристики механізму масифікації, причини масифікації особистості, показник актуальності проблем масової комунікації, засоби мовного коду в комунікації, експліцитна та імпліцитна інформація в комунікації, складові комунікації, пов'язані з риторикою мовлення і ситуацією спілкування, тональність як складова мовленнєвого спілкування, комунікативні девіації, типологія комунікативних девіацій, міжкультурна комунікація, вплив національно-культурних чинників на процес спілкування, національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету, комунікативні табу, невербальні особливості міжкультурної комунікації, аналіз комунікативних ситуацій.

Мета курсу «Практична стилістика» – дати знання основ стилістики, виробити в студентів уміння й навички аналізувати, редагувати, продукувати стилістично довершені тексти відповідно до мети, призначення в процесі майбутньої роботи. Тому одним із завдань курсу є глибоке оволодіння стилістикою української мови як цілісною системою, вироблення в майбутніх фахівців журналістики вміння визначати й оцінювати жанрово-стильові особливості різних текстів, навичок конструювання стилістично довершеного тексту, сприяти піднесенню культури фахового мовлення, розвивати мовне чуття й мовний смак.

У результаті вивчення зазначених навчальних дисциплін у студентів мають бути сформовані такі фахові компетентності: здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у професійній діяльності

журналіста; вибудовувати якісний інформаційний контент; створювати та просувати медіапродукт, ураховуючи норми сучасної літературної мови; організовувати й контролювати командну професійну діяльність; проваджувати безпечну медіадіяльність; апробувати наукові дослідження з метою впровадження результатів у медіадіяльність; порушити актуальні питання медіаграмотності; забезпечувати технологічний процес випуску друкованого та електронного видань; підвищувати духовний, моральний, освітній, культурний потенціал відповідної аудиторії, орієнтуючись на засадничих основах діяльності видавництва, принципах організації редакційно-видавничого процесу; створювати якісний контент; визначати маніпулятивний, агітаційний медіаконтент, виявляти й розрізняти дезінформацію, маніпулятивний медіаконтент, пропагандистські наративи, ураховувати пропозиції споживачів, вимоги стейкхолдерів сучасного медіаринку.

На курсах «Українська мова в журналістській діяльності», «Масова комунікація та інформація», «Практична стилістика» викладач використовує авторські посібники [1, 2], майбутні журналісти готують і репрезентують творчі проекти, які корисні й стейкгольдерам. Основне завдання курсів – зорієнтувати студентів на усвідомлене, теоретично обгрунтоване засвоєння норм сучасної української літературної мови в усній і писемній формах, ознайомити їх з науковими джерелами, до яких можна звертатися для вдосконалення культури мови, окреслити структуру дисциплінарної матриці, визначити роль парадигми в сучасній науці (журналістика) як систему теоретичних, методологічних та аксіологічних настанов. В умовах війни українська освіта стикається з новими викликами, що потребують продуманих шляхів подолання, взаємодії з різними учасниками освітнього процесу, пошуків та використання інноваційних методів та прийомів роботи. Іноді доречно провести діагностику емоційного стану студентів, переважно першого курсу, щоб виявити певні проблеми в соціально-психологічному аспекті, що сприятиме вибудовуванню діяльності з врахуванням своєї діяльності.

Для реалізації поставлених завдань доцільно ознайомити студентів із методами, особливостями, алгоритмом кожної технології. Застосування інтерактивних технологій навчання зроблять роботу викладача більш ефективною, якісною. Зокрема, робота в парах спонукає до вміння переконувати, правильно і чітко формулювати свою позицію, критично мислити, дискутувати. Якщо студенти з деяких причин ухиляються виконувати завдання, то запропонувати таким студентам узяти інтерв'ю, зредагувати текст, підготувати репортаж,

проаналізувати гіпотетичну ситуацію. Під час роботи в групах розподілити чітко завдання, провести методичні вказівки щодо завдань. При ситуативному моделюванні доцільне обговорення, рефлексія того, що відбулося, осмислення та усвідомлення отриманого досвіду. Технологія опрацювання дискусійних питань сприяє визначенню власної позиції, поглиблює знання з обговорюваної теми. Така навичка як медіаграмотність сприяє збереженню психологічної стійкості, приймати правильні рішення на основі перевіреної інформації. Працюючи зі стейкхолдерами, експертами, прагнемо до співпраці, обміну інформацією, розв'язанням проблем сьогодення, урахування різних чинників для того, щоб курси для студентів спеціальності 061 «Журналістика» були всеохопними та вичерпними. Ефективність STEAM-методики полягає в заохоченні студентів до обміну ідеями, застосуванні творчого підходу та прийнятті практичних рішень. Забезпечити конструктивну діяльність студентів можуть такі прийоми, як планування, дослідження, практична діяльність, тестування, удосконалення. У STEAM-навчанні зацікавити студентів та урізноманітними навчальний процес може проєктне та проблемне навчання, зокрема, розробка програми, концепції, побудова моделі, представлення проєкту, аналіз проблеми, прийняття правильних рішень при проблемному, проєктному та інтерактивному навчанні. При оцінюванні реалізуються такі завдання: формування дослідницької пропозиції, написання репортажів, створення концептуальної карти, розробка та захист проєкту, лінгвостилістичний аналіз тексту, переважно публіцистичного стилю. На заняттях для студентів відповідної спеціальності активно використовуються такі інтерактивні методи, як електронні навчальні видання, ситуативні проблемні завдання, мультимедійні лекції та практичні заняття, тренінги, майстер-класи, прес-конференції, круглі столи, кейс-методи, проєкти.

Таким чином, при підготовці висококваліфікованих фахівців спеціальності 061 «Журналістика» на курсах необхідно усвідомлено реалізовувати компетентнісний підхід, застосовуючи компетентнісну модель навчання, інтерактивні технології, STEAM-методику, враховуючи особливості інтегральних, загальних та професійних компетентностей.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Вибір викладачем відповідної ефективної інтерактивної технології, STEAM-методики навчання зумовлюється спеціальністю здобувачів вищої освіти, змістом навчальної дисципліни, професійно зумовленим суб'єктивним досвідом викладача, етапом професійної підготовки студентів. При цьому доречно враховувати суб'єктивні (рівень професійної та навчальної підготовки і мотивації, пізнавальні можливості студента, а також

професійний і творчий потенціал викладача) та об'єктивні чинники (мета, завдання навчальної дисципліни, професійні компетентності, форми, методи, засоби навчання).

Перспективи подальших досліджень убачаємо в подальшому застосуванні інноваційних технологій і методик навчання, знаходженні нових дієвих методів викладання теоретичних курсів для майбутніх журналістів, використанні нових методів у взаємодії з традиційними методами навчання під час викладання дисциплін мовознавчого циклу для студентів філологічних факультетів ЗВО.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Демешко І. М. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : таблиці, схеми : навч. посіб. Кіровоград: ПП «Авангард», 2013. 328 с.
2. Демешко І. М. Практичний курс української мови : навч. посіб. Харків : ФОП Озеров Г. В., 2018. 348 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 352 с. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/r726.pdf>
4. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. /О. І. Пометун, Л. В. Пироженко / за ред. О. І. Пометун. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
5. Інтерактивні технології : теорія та методика / О. І. Пометун, Н. С. Побірченко, Г. І. Коберник, О. А. Комар, Т. А. Торчинська. Умань – Київ, 2008. 95 с. URL : http://Interact_tehn_theor_met.pdf
6. Інтерактивні технології в післядипломному навчанні: довідник / М. І. Скрипник ; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2013. 202 с. URL : <https://www.google.com/url>
7. Козир М. В. ІКТ-педагогіка – складова сучасного освітнього процесу. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. Вип. 5–6. С. 73–77. URL : <http://nbuv.gov.ua>.

REFERENCES

1. Demeshko, I. M. (2013) Suchasna ukrainska literaturna mova. Vstup. Fonetyka. Fonolohiia. Morfonolohiia. Orfoepiia. Hrafika. Orfohrafiiia. Leksykolohiia. Frazelohiia. Leksykohrafiiia [Modern Ukrainian literary language. Introduction. Phonetics. Phonology. Morphology. Orthoepy. Graphics. Orthography. Lexicology. Phraseology. Lexicography]: tablytsi, skhemy Kirovohrad. 328 s. [in Ukrainian].
2. Demeshko, I. M. (2018) Praktychnyi kurs ukrainskoi movy [Practical Course in Ukrainian] : navch. posib. Kharkiv. 348 s. [in Ukrainian].
3. Dychkiv's'ka, I. M. (2012) Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi [Innovative pedagogical technologies]: dovidnyk. Kyyiv : Akademvydav. 352 s. [in Ukrainian].
4. Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya [Interactive learning technologies] /O. I. Pometun, L. V. Pyrozhenko / za red. O. I. Pometun. Kyyiv : A.S.K., 2004. 192 s. [in Ukrainian].
5. Interaktyvni tekhnolohiyi : teoriya ta metodyka [Interactive technologies: theory and methodology]: nauk.-metod. posib. /O. I. Pometun, N. S. Pobirchenko, H. I. Kobernyk, O. A. Komar, T. A. Torchyn's'ka. Uman' –

Kyiv, 2008. 95 с. URL : http://Interact_tehn_theor_met.pdf [in Ukrainian].

6. Interaktyvni tekhnolohiyi v pislyadyplomnomu navchanni [Interactive technologies in postgraduate education]: dovidnyk. / M. I. Skrypnyk; NAPN Ukrayiny, DVNZ «Un-t menedzh. osvity». Kyiv, 2013. 202 s. URL : <https://www.google.com/url> [in Ukrainian].

7. Kozur, M. V. (2015) IKT-pedahohika – skladova suchasnoho osvith'oho protsesu [ICT pedagogy is a component of the modern educational process] Pedahohichnyy protses : teoriya i praktyka. Vyp. 5–6. S. 73–77. URL : <http://nbuv.gov.ua>. [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДЕМЕШКО Інна Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології

та журналістики Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: методика навчання теоретичних курсів у вищій школі, проблеми викладання української мови в сучасному освітньому просторі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DEMESHKO Inna Mykolaivna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian language of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: teaching methods of theoretical courses in higher education, problems of teaching the Ukrainian language in the modern educational space.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2023 р.

УДК 37(091) (477.42)«19/20»

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-118-124

ДУБІНКА Микола Михайлович –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7129-3750>
e-mail: mdubinka72@gmail.com

СТАН ЄВРЕЙСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА У СТРУКТУРІ ОСВІТИ ЄЛИСАВЕТГРАДЩИНИ (СЕРЕДИНА XIX – ПОЧАТОК XX СТОЛІТТЯ)

У статті здійснено аналіз стану єврейського шкільництва у структурі освіти Єлисаветградщини. Хронологічні межі дослідження сягають середини XIX – початку XX століття. Автором зацентовано увагу на діяльності початкових шкіл – хедер і талмуд-торів. Зазначені початкові школи становили важливий елемент традиційної єврейської системи освіти та релігійності, їх діяльність значною мірою пояснює наявність високого рівня грамотності серед єврейської національної меншини.

Обґрунтовано, що завдяки діяльності окреслених навчальних закладів єврейській громаді Єлисаветградщини вдалося не тільки досягти достатнього освітнього рівня, а й зберегти свою етнічну самобутність. Не випадково, на підставі даних першого загального перепису населення у Херсонській губернії в 1897 році, переконливим є факт, що після поляків, євреї посідали в Україні друге місце за кількістю письменних, які становили 41,7% від усього населення.

У змісті статті деталізується, що з середини XIX – до 20-х рр. XX століття спільними зусиллями єврейських громадських діячів, учених-рабинів, згуртованості та благодійницькій діяльності єврейського народу на Єлисаветградщині утворилася й розвивалася широка мережа початкових навчальних закладів – хедерів, талмуд-тор та інших (єшибот, суботніх шкіл і бет-мідрашів (молитовних шкіл)) приватних і державних навчальних закладів. Завдяки своїй мережі єврейське шкільництво у структурі освіти Єлисаветградщини стрімко розвивалося та поширювалося на території всієї Херсонської губернії.

Попри низький професійний рівень учителів, слабку матеріальну базу навчальних закладів, важкі соціально-економічні та правові умови життя єврейської спільноти, до 20-х рр. XX ст. саме через ці школи пройшли тисячі школярів, які стали рабинами, проповідниками, ученими-рабинами та відомими громадськими діячами. Їх діяльність у подальшому стала значним внеском у справу розвитку єврейської освіти та збереження національної ідентичності.

Перспективою подальшого вивчення проблеми є дослідження стану розвитку середньої та вищої освіти на Єлисаветградщині в ракурсі освіти національних меншин.

Ключові слова: Єлисаветградщина, шкільна мережа, національні меншини, єврейське шкільництво, освітні заклади, хедери, талмуд-тори.

DUBINKA Mykola Mykhaylovych –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Special Education of Volodymyr Vinnichenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7129-3750>
e-mail: mdubinka72@gmail.com